

Tudor Popescu

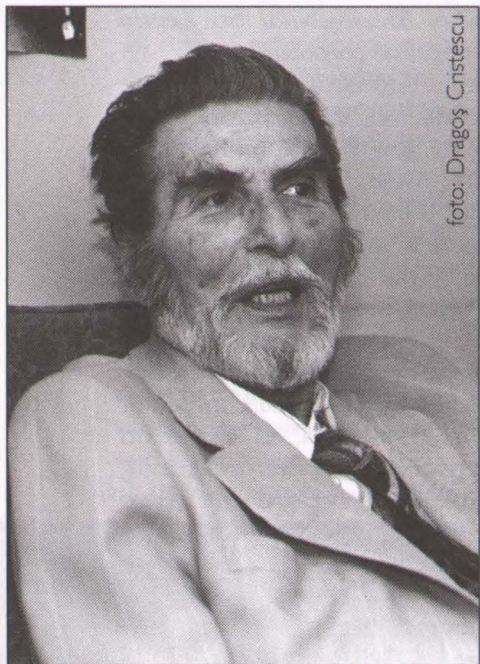

foto: Dragoș Cristescu

Sunt clipe când rămâi mut.

Când vestea dispariției neașteptate a cuiva pe care-l iubești te ia total pe nepregătite. Îți ia pământul de sub picioare, iar mintea ta, oricât de tare te-ai chinui, e incapabilă să se adapteze la noua situație. În acele momente, persoana dispărută se abstractizează cumva, prezența ei trece brusc din domeniul palpabilului în cel oarecum aburos al incertului. Persoana devine o noțiune și numai forța extraordinară a amintirii (ce imens paradox!) face ca ea să recapete viața, de data asta o viață care este numai a ta, așa cum ți-a fost numai ție cunoscută.

Tudor Popescu a trecut brusc în istoria literaturii. Sau a teatrului românesc. Omul ăsta extraordinar, cald și puternic în imensa lui delicatețe, s-a transformat într-o clipă într-un fișier la Biblioteca Academiei, într-un capitol de carte, într-o temă de seminar sau, cine știe, într-un nume de stradă obscură din București.

Și numai forța extraordinară a amintirii mi-l readuce cu vigoare în minte, așa cum l-am cunoscut numai eu, în puținul timp care ne-a fost dat să-l avem împreună. Îi simt și acum prezența aproape imaterială din sala friguroasă a Teatrului de Stat din Oradea, încercând să-mi apere cu infinită delicatețe debutul de ghearele înnebunite ale cenzurii. Pusesem, evident, o piesă de-a lui, *Jolly-Joker*. O piesă incendiară, ascunsă sub masca naivității. O piesă care, aparent, nu rărise pe nimeni în reprezentările ei anterioare se transformase acum într-o bombă gogoliană, un uriaș și sarcastic hohot de râs la adresa unui regim putred de care ne săturaserăm toți. Mi-aduc aminte cum zâmbeau actorii văzându-i privirea îngrijorată și cum spuneau, după fiecare replică, că spectacolul ăsta nu va ieși

niciodată-n premieră. Cu câtă poftă-ntr-un fel se lăsau actorii purtați de tot ceea ce descoperiserăm noi în spectacol, fiind siguri că e un joc gratuit, dulce-periculos, dar lipsit de finalitate. Și apoi, după patru vizionări care nu reușiseră să ciuntească esența demersului nostru, pentru că eram amândoi sinucigași și spuneam totul atât de pe șleau, cum au plâns la premieră de bucuria de a oferi tuturor curajul nostru nebun.

Publicul nu râdea. Nu râdea pe față, de frică. În schimb, era un chicotit uriaș, aplauze după aproape fiecare scenă, dar nu aplauze eliberatoare, ci aplauze înfricoșate și scurte.

A urmat apoi Festivalul de Comedie de la Galați, unde juriul a părăsit ostentativ sala în timpul părții a doua, iar președintele juriului de atunci a continuat să urmărească spectacolul, ascuns după perdeaua de catifea de la intrare. Paul Everac, fără nici o obligație oficială, simplu spectator, s-a sculat și el și a plecat trântind ușa. Așa, ca să se vadă ce atitudine plină de răspundere tovărășească a avut el. Am alergat în culise, la Tudor, și nu ne-am spus după aceea nimic. Ne-am privit doar cu enormă tristețe. Era clar. Spectacolul a fost interzis. Eu și Marian Popescu – singurul cronicar care a scris favorabil – am avut interdicție de semnătură un an. Tudor a scăpat pentru că, independent de acest episod, tocmai primise Premiul Academiei. Pe mine au vrut să mă dea afară din partid. Au observat apoi că nu eram membru. Afară din teatru nu m-au putut da pentru că eram stagiar și m-au lăsat în pace. După vreo lună, ne-am reîntâlnit la București. Acum ne priveam cu mândrie. Deveniserăm „celebri”. Și toți cunoștii se uitau la noi fie cu admirație, fie cu teamă, dacă nu cumva treceau de-a dreptul pe trotuanul de vizavi.

A urmat apoi, imediat, *Zece hohote de râs*, o altă piesă de-a lui. Făcusem un tandem. Un trio, împreună cu Maria Miu, scenografa spectacolului. Am fi putut fi un trio de succes oriunde, într-o lume normală. Pe Broadway-ul românesc de atunci, sărac, oribil, înghețat și confundat în beznă, deveniserăm un trio aducător de nenorociri. Un trio ce amenința liniștea tuturor secretarilor cu propaganda, purtători de taior cenușiu și coafură-borcan. Au urmat alte vizionări. De data asta, tăieturi masive. Spectacolul era atât de ciopârțit că devenise aproape ininteligibil. L-am abandonat scârbit și-am refuzat să-l mai văd vreodată. Mi-am dat demisia. Nu știu cât am râs atunci cu Tudor de toate astea, nu mai știu câtă neliniște era în râsul nostru de-atunci, dar știu cât de mult ne-am bucurat când ne-am întâlnit imediat după decembrie '89 și mai ales cu câtă speranță.

După aceea, n-am mai lucrat împreună. Poate așa a vrut Dumnezeu. Cred că, în scurta noastră experiență comună, nici măcar n-am schimbat atâtea cuvinte. Însă Tudor Popescu va fi întotdeauna pentru mine o *umbră de dragoste*.

Alexandru Darie